

UKŁAD

między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią o przyjaznych stosunkach i współpracy,

sporządzony w Bukareszcie dnia 25 stycznia 1993 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 25 stycznia 1993 r. został sporządzony w Bukareszcie Układ między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią o przyjaznych stosunkach i współpracy w następującym brzmieniu:

UKŁAD

między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią o przyjaznych stosunkach i współpracy

Rzeczpospolita Polska i Rumunia (nazywane dalej „Umawiającymi się Stronami”)

— nawiązując do tradycji ich przyjaznych stosunków i dobrosąsiedzkiej współpracy,

- przekonane o konieczności poszanowania zasad demokracji i sprawiedliwości oraz pełnego przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności,
- świadome, że dalszy rozwój przyjaznych stosunków między nimi odpowiada żywotnym interesom ich narodów i jest nierozzerwalnie związany z umacnianiem pokoju, bezpieczeństwa i współpracy w Europie,
- wierne swoim zobowiązaniom wynikającym z prawa międzynarodowego, a w szczególności z Karty Narodów Zjednoczonych,

- potwierdzając zdecydowanie swą wolę przestrzegania postanowień Aktu Końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie z dnia 1 sierpnia 1975 r., Paryskiej Karty dla Nowej Europy z dnia 21 listopada 1990 r. i innych dokumentów Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie,
- dążąc do stworzenia nowych podstaw dla swych stosunków wzajemnych, opartych na zrozumieniu i współpracy, sprawiedliwości i równości,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

1. Umawiające się Strony będą umacniać przyjaźń i współpracę oraz pogłębiać zrozumienie i zaufanie między swoimi narodami.

2. Wykonując w dobrej wierze swoje zobowiązania międzynarodowe, Umawiające się Strony będą się kierować we wzajemnych stosunkach zasadami suwerennej równości, rezygnacji z użycia siły i groźby jej użycia, nienaruszalności granic, integralności terytorialnej państw, pokojowego rozstrzygnięcia sporów, nieingerencji w sprawy wewnętrzne, przestrzegania praw człowieka i podstawowych wolności oraz równouprawnienia i prawa narodów do samostanowienia.

Artykuł 2

1. Umawiające się Strony będą wszechstronnie wspierać utrzymanie i umocnienie bezpieczeństwa oraz rozwój współpracy w Europie w celu stworzenia skutecznego ogólnoeuropejskiego systemu bezpieczeństwa. Będą one popierać tworzenie ogólnoeuropejskich struktur i mechanizmów bezpieczeństwa i zaufania. W miarę potrzeby Umawiające się Strony uzgodnią podjęcie dodatkowych kroków tego rodzaju w zakresie stosunków dwustronnych.

2. Współpraca Umawiających się Stron, przewidziana w ustępie 1, obejmuje również wymianę informacji i doświadczeń, regularne kontakty przedstawicieli odpowiednich resortów oraz inne kroki w dziedzinie obrony i wojskowości. W tym celu Umawiające się Strony w miarę potrzeby będą zawierać stosowne umowy.

Artykuł 3

1. Jeżeli jedna z Umawiających się Stron uzna, że określona sytuacja międzynarodowa zagraża żywotnym interesom jej bezpieczeństwa, może zwrócić się do drugiej Umawiającej się Strony, aby niezwłocznie podjąć w tej sprawie konsultacje.

2. W razie zbrojnej napaści na jedną z Umawiających się Stron, niezależnie od konsultacji wskazanych w ustępie 1, Umawiające się Strony porozumieją się w sprawie możliwości udzielenia pomocy napadniętej stronie stosownie do artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych oraz dołożą wszelkich starań, aby konflikt został rozwiązany zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych i dokumentami Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

3. Sytuacje wskazane w ustępie 1 obejmują w szczególności interwencję zbrojną, groźbę lub użycie siły, w tym akt agresji oraz inne zagrożenie lub naruszenie pokoju.

Artykuł 4

1. Umawiające się Strony będą działać wspólnie na rzecz popierania procesu zrównoważonej redukcji sił zbrojnych i zbrojeń w celu umocnienia zaufania oraz stabilności w Europie.

2. Umawiające się Strony opowiadają się za tym, aby w drodze wiążących i dających się skutecznie kontrolować porozumień siły zbrojne i uzbrojenia zostały zredukowane do możliwie najniższego poziomu, który nie pozwoliłby na dokonanie agresji.

3. Umawiające się Strony będą działać wspólnie na rzecz poszerzenia Układu o nieproliferaacji broni nuklearnej z 1 lipca 1968 r., jego ścisłego przestrzegania i niepowiększania ilości krajów posiadających broń jądrową, jak również na rzecz zakazu i eliminacji broni chemicznych i bakteriologicznych.

Artykuł 5

Umawiające się Strony będą prowadzić regularne konsultacje na różnych szczeblach w celu zapewnienia dalszego rozwoju i pogłębienia stosunków dwustronnych oraz dokonywać wymiany poglądów na tematy międzynarodowe.

Artykuł 6

1. Umawiające się Strony będą popierać kontakty osobiste między ich obywatelami, mając szczególnie na uwadze ich pozytywny wpływ również na stosunki dwustronne.

2. Umawiające się Strony, ze względu na szczególną rolę młodego pokolenia w kształtowaniu wzajemnych stosunków, zapewnią możliwości wszechstronnych kontaktów i wymiany młodzieży obu Państw.

3. Umawiające się Strony przywiązują duże znaczenie do partnerskiej współpracy między województwami, miasdami, gminami i innymi jednostkami terytorialnymi.

Artykuł 7

Umawiające się Strony będą szczególnie popierać bezpośrednie kontakty między parlamentami, partiami politycznymi, organizacjami społecznymi, stowarzyszeniami, kościołami i związkami wyznaniowymi, związkami twórczymi i organizacjami profesjonalnymi oraz związkami zawodowymi.

Artykuł 8

Umawiające się Strony będą rozwijać i wzbogacać dwustronne związki gospodarcze zgodnie z zasadami równości, partnerskiej współpracy i wzajemnych korzyści. Będą one działać na rzecz usuwania dzielących Europę różnic w poziomie rozwoju oraz przekształcania kontynentu europejskiego w obszar wspólnego dobrobytu, nieskrępowanej wymiany i współpracy.

Artykuł 9

1. Umawiające się Strony będą rozwijać wzajemnie korzystną współpracę w dziedzinach, które mają szczególne znaczenie dla pomyślności ich narodów oraz dla procesu integracji ekonomicznej w Europie, szczególnie w dziedzinie energetyki, racjonalnego wykorzystania paliw, surowców i innych zasobów naturalnych, pokojowego wykorzystania energii atomowej, rozwoju rolnictwa i przemysłu spożywczego, produkcji towarów powszechnego użytku, budownictwa przemysłowego i mieszkaniowego, inżynierii lądowej, ochrony środowiska, ochrony zdrowia, transportu, komunikacji i łączności.

2. Umawiające się Strony będą wspierać ustanawianie bezpośrednich więzów współpracy między podmiotami gospodarczymi w obu krajach.

3. Szczegółowe uregulowanie spraw dotyczących współpracy gospodarczej, finansowej, handlowej i technicznej nastąpi w oddzielnych umowach, przy czym Umawiające się Strony będą mieć na uwadze dostosowanie tych uregulowań do wymogów powstającego europejskiego obszaru ekonomicznego.

Artykuł 10

Umawiające się Strony, mając na względzie ich położenie geograficzne i pragnąc je w pełni wykorzystać, będą współdziałać zarówno dwustronnie, jak i na płaszczyźnie wielostronnej w celu doskonalenia połączeń tranzytowych.

Artykuł 11

1. Umawiające się Strony będą rozwijać i ułatwiać współpracę naukową i naukowo-techniczną zgodnie z zasadami równouprawnienia i wzajemnych korzyści, na podstawie odrębnych porozumień dotyczących realizacji wspólnych badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych oraz wdrożeniowych.

2. Umawiające się Strony będą popierać bezpośrednią współpracę między jednostkami naukowymi i jednostkami badawczo-rozwojowymi, wymianę naukowców oraz będą podejmować wspólne działania w dziedzinie szkolenia specjalistów.

3. Umawiające się Strony będą ułatwiać wymianę informacji i dokumentacji naukowej i naukowo-technicznej oraz dostęp do jednostek naukowych i jednostek badawczo-rozwojowych, archiwów i bibliotek.

Artykuł 12

Umawiające się Strony będą przywiązywać dużą wagę do współpracy w szkoleniu specjalistów w dziedzinie gospodarczej i socjalnej oraz w miarę potrzeby będą działać na rzecz rozszerzenia tej współpracy.

Artykuł 13

1. Umawiające się Strony, mając na względzie wkład narodów polskiego i rumuńskiego do europejskiego dziedzictwa kulturalnego oraz długotrwałe tradycje więzi kulturalnych między nimi, będą umacniać i rozwijać, na podstawie

odrębnych umów i programów, współpracę w dziedzinie kultury, nauki i szkolnictwa.

2. Umawiające się Strony będą popierać współpracę między związkami twórczymi oraz instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami kulturalnymi, jak również bezpośrednie kontakty między twórcami i artystami.

3. Umawiające się Strony będą rozszerzać i popierać współpracę między wszystkimi rodzajami szkół i uczelni oraz między naukowymi instytucjami badawczymi, zarówno poprzez wymianę uczniów, studentów, stypendystów, nauczycieli i pracowników naukowych, jak również poprzez wspólne prace badawcze.

4. Umawiające się Strony będą popierać nauczanie języka polskiego w Rumunii oraz języka rumuńskiego w Rzeczypospolitej Polskiej w szkołach i uczelniach oraz poza systemem szkolnym. Będą one wzajemnie sobie pomagać w tej dziedzinie, łącznie ze szkoleniem wykwalifikowanych nauczycieli. Będą one popierać inicjatywy zmierzające do tworzenia szkół dwujęzycznych.

5. Umawiające się Strony będą, zgodnie z odpowiednimi umowami, uznawać na zasadzie wzajemności świadectwa szkolne i dokumenty dotyczące okresów studiów wyższych oraz dyplomy uczelni.

Artykuł 14

1. Umawiające się Strony będą współdziałać w dziedzinie zachowania i opieki nad europejskim dziedzictwem kulturowym, kierując się odnośnymi dokumentami Rady Europy oraz Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

2. Umawiające się Strony otoczą szczególną opieką znajdujące się na ich terytorium miejsca i dobra kultury, świadczące o wydarzeniach historycznych oraz osiągnięciach i tradycjach kulturalnych drugiej Strony.

Artykuł 15

1. Obywatele polscy pochodzenia rumuńskiego zamieszkalni na stałe w Rzeczypospolitej Polskiej oraz obywatele rumuńscy pochodzenia polskiego (członkowie polskiej mniejszości narodowej w Rumunii) mają prawo, indywidualnie lub razem z innymi członkami swojej grupy, do swobodnego wyrażania, zachowania i rozwijania swojej tożsamości etnicznej, kulturalnej, językowej i religijnej, bez żadnej dyskryminacji i przy zapewnieniu pełnej równości wobec prawa.

2. Umawiające się Strony będą urzeczywistniać prawa osób wymienionych w ustępie 1 oraz wypełniać zobowiązania dotyczące ochrony mniejszości narodowych zgodnie ze standardami międzynarodowymi, zawartymi w szczególności w Dokumencie kopenhaskiego spotkania w sprawie ludzkiego wymiaru KBWE z dnia 29 czerwca 1990 r., w Paryskiej Karcie dla Nowej Europy z dnia 21 listopada 1990 r. oraz w innych dokumentach Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Artykuł 16

1. Umawiające się Strony będą działać na rzecz współpracy w dziedzinie środków masowego przekazu, w szczególności telewizji, radia oraz prasy i wydawnictwa.

2. Umawiające się Strony będą popierać swobodny przepływ informacji o życiu społecznym, kulturalnym, naukowym i innym. W szczególności zapewnią one rzetelną, obiektywną, szeroką i pogłębioną informację o drugim kraju w procesie nauczania i wychowania młodzieży oraz w publikacjach encyklopedycznych i podręcznikach.

Artykuł 17

Umawiające się Strony przywiążą szczególne znaczenie do ochrony środowiska i będą ściśle współdziałać w tej dziedzinie oraz w zakresie racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych, mając na względzie konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego w obu krajach oraz na kontynencie europejskim. Będą one popierać współpracę właściwych instytucji, mającą na celu opracowanie i realizację dwustronnych i wielostronnych projektów, służących ochronie środowiska.

Artykuł 18

1. Umawiające się Strony będą popierać wszechstronną współpracę w dziedzinie ochrony zdrowia i higieny sanitarnej.

2. Umawiające się Strony będą dążyć do jak najściślejszej współpracy w dziedzinie stosunków pracy, ubezpieczeń i opieki społecznej.

Artykuł 19

Umawiające się Strony będą rozwijać współpracę w dziedzinie wychowania fizycznego, sportu i turystyki.

Artykuł 20

Umawiające się Strony podejmą wszelkie stosowne działania w celu popierania i ułatwiania ruchu osobowego między obu krajami. Będą one przy tym kierować się odnośnymi standardami europejskimi.

Artykuł 21

1. Umawiające się Strony będą rozwijać, intensyfikować i doskonalić, z korzyścią dla ich obywateli, stosunki prawne i konsularne, z uwzględnieniem ich systemów prawnych oraz umów dwustronnych i wielostronnych, w których oba państwa uczestniczą.

2. Umawiające się Strony będą rozwijać współpracę organów wymiaru sprawiedliwości, policji, straży granicznej i służb celnych.

3. Umawiające się Strony będą współdziałać w zwalczaniu zorganizowanej przestępczości, terroryzmu, przestępczości gospodarczej, w tym przemytu towarów, przestępczości związanej z narkotykami, nielegalnego handlu bronią oraz dziełami sztuki i innymi dobrami kulturalnymi.

Artykuł 22

Umawiające się Strony będą dążyć do rozwoju powiązań traktatowych między nimi, mając na względzie postępujący proces gospodarczej integracji Europy oraz ich wkład w budowę Europy wolności, demokracji, przestrzegania praw człowieka i rządów prawa.

Artykuł 23

Układ niniejszy nie narusza praw i zobowiązań, które wynikają z umów dwustronnych i wielostronnych, obowiązujących w stosunkach każdej z Umawiających się Stron z innymi państwami.

Artykuł 24

Traci moc Układ między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Socjalistyczną Republiką Rumunii o przyjaźni, współpracy i wzajemnej pomocy, podpisany w Bukareszcie dnia 12 listopada 1970 r.

Artykuł 25

Niniejszy układ podlega ratyfikacji i wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych, która nastąpi w Warszawie.

Układ niniejszy zostaje zawarty na okres 10 lat. Ulega on automatycznemu przedłużaniu na okresy pięcioletnie, jeżeli żadna z Umawiających się Stron nie wypowie go w drodze notyfikacji przynajmniej na rok przed upływem danego okresu.

Sporządzono w Bukareszcie dnia 25 stycznia 1993 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i rumuńskim, przy czym oba teksty mają jednakową moc.

W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej
K. Skubiszewski

W imieniu
Rumunii
T. V. Melescanu

Po zaznajomieniu się z powyższym układem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych;
- jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony;
- będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 7 czerwca 1993 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*

L.S.

Minister Spraw Zagranicznych: *K. Skubiszewski*